

У разі потреби необхідно встановити схеми збування не оприбуткованого зерна.

Методика експертного дослідження втрат від вибуття тварин внаслідок падежу чи вимушеного забою полягає в аналізі і зіставленні інформації актів на падіж чи вимушений забій худоби, робочих нарядів тваринників, відомостей на витрату кормів для худоби, відомостей обліку надою молока, актів обліку шкір забитих тварин, накладних на здавання м'яса забитої худоби. У разі потреби необхідно призначати ветеринарну експертизу для дослідження останків забитих тварин.

Висновки. Застосування вище наведених методик експертного дослідження операцій сільськогосподарських підприємств дозволить дієво боротися з розкраданням і безгосподарністю, вирішувати проблему збереження сільськогосподарської продукції, виявляти відповідальних осіб за корисливі злочини і порушення в галузі сільськогосподарського виробництва, що, як наслідок, сприятиме підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва.

Список використаної літератури

1. Бутинець Ф.Ф. Судова-бухгалтерська експертиза: навчальний посібник для студентів спец. «Облік і аудит» / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ПП «Рута», 2004. – 460 с.
2. Закон України «Про судову експертизу» затверджений постановою Верховної Ради України від 25.02.1994 р. № 4038-ХІІ.
3. Камлик М.І. Судова бухгалтерія: підручник / М.І. Камлик. – Вид. 5-те, доп. та перероб. – К.: Атіка, 2007. – 552 с.
4. Мумінова-Савіна Г.Г. Судово-бухгалтерська експертиза / Мумінова-Савіна Г.Г. – К.: КНЕУ, 2004. – 268 с.

УДК 631.162

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

*Л.А. Суліменко, к.е.н., доцент
Ю.П. Зима, аспірант*

In the article the features of organization of control of the state financing of agricultural enterprises are investigational in Ukraine. Lighted up problems which accompany control of the legal and having a special purpose use of the state financing agricultural commodity producers and directions of their decision are offered.

В статье исследованы особенности организации контроля государственного финансирования сельскохозяйственных предприятий в Украине. Освещенные проблемы, которые сопровождают контроль законного и целевого использования государственного финансирования сельскохозяйственными товаропроизводителями и предложены направления их решения.

Вступ. Державне фінансування сільськогосподарських підприємств — це процес, що потребує постійного зовнішнього та внутрішньогосподарського контролю. На сьогодні в Україні відбувається становлення системи зовнішнього контролю. Методологічним та теоретичним аспектам контролю присвятили дисертаційні дослідження Ф.Ф. Бутинець, З.В. Гуцайлук, Б.Ф. Усач, В.О. Шевчук, С.В. Бардаш, М.М. Шигун, Є.В. Калюга, І.К. Дрозд, В.Ф. Максимова, Н.П. Кузик, О.Б. Ацентьева, Р.А. Сагайдак, Л.В. Рибалко. Однак, залишається не в повній мірі вивченим питання контролю розподілу та використання державного фінансування сільськогосподарських підприємств. Збільшення витрат державних ресурсів на аграрний сектор не супроводжується адекватним зростанням виробничого потенціалу галузі та розвитком виробництва, що вимагає дослідження питань організації контролю державного фінансування сільськогосподарських товаровиробників.

Постановка задачі. Завданнями дослідження є вивчення організації контролю державного фінансування сільськогосподарських підприємств та розробка пропозицій щодо усунення виявлених недоліків.

Результати. Фінансовий контроль державного фінансування, що отримане сільськогосподарським підприємством, здійснюється органами Державної контрольно-ревізійної служби (ДКРС), що проводять ревізію законності та цільового використання державного фінансування, що надходить з бюджету, та органами Державної податкової служби, що проводять податковий контроль отримання та використання дотацій за рахунок ПДВ. Основна увага фінансового контролю спрямована на: контроль джерел отримання коштів; цільове використання коштів за об'єктами фінансування.

При ревізії в першу чергу перевіряють законність операцій та повноту відображення в бухгалтерському обліку операцій, пов'язаних із надходженням коштів державного фінансування та їх витрачання за окремими видами. На підготовчому етапі ревізору необхідно ознайомитися з нормативними та законодавчими документами, які регламентують порядок отримання та використання коштів державного фінансування сільськогосподарськими підприємствами. Крім того, обов'язковим є накопичення інформації щодо конкретного підприємства, яке стане об'єктом ревізії. Це статистична та бухгалтерська звітність, акти попередніх ревізій, тощо. На підготовчому етапі ревізору слід розробити такі документи: програму ревізії, календар проведення перевірки, завдання, які покладено вирішити шляхом проведення ревізії.

Загальна методика контролю законності та цільового використання коштів державної підтримки сільськогосподарськими підприємствами складається з ряду етапів (рис. 1).

Рис. 1. Узагальнена методика проведення фінансового контролю отримання та використання державного фінансування сільськогосподарським підприємством (джерело: узагальнено автором)

На першому етапі перевіряється наявність рішення конкурсної комісії, що створюється при районних державних адміністраціях, щодо надання коштів сільськогосподарському підприємстві за визначеними напрямками та відповідність рішення комісії чинному законодавству у частині розподілу коштів. Далі здійснюється перевірка документів, на підставі яких підприємство отримало фінансування з бюджету : звіти про стан тваринництва (форма № 24 с.-г.), Реєстри приймальних квитанцій, звіти про хід збирання урожаю та підсумки сівби (форми № 7 с.-г та № 4 с.-г), кредитні договори з банком та інші документи, що передбачені процедурою отримання коштів.

У разі сумнівів щодо достовірності даних про наявність поголів'я худоби та птиці, на підставі яких надається державне фінансування, а також площ багаторічних насаджень (садів, хмільників, виноградників), за які господарство отримує компенсацію вартості закладання та догляду, проводиться перевірка цих активів в натурі. Доцільним є перевірка в натурі придбаної сільськогосподарської техніки, що купується підприємством на умовах компенсації державою частини вартості такої техніки.

Важливим етапом контролю є ревізія цільового використання коштів бюджетного фінансування. Серед правопорушень у бюджетній сфері одним з найпоширеніших є нецільове використання коштів. За даними ДКРС України, у 2007 році на нецільове використання коштів припадало 14,6 % усіх правопорушень, що призвели до фінансових та матеріальних втрат, виявлених органами державної контрольно-ревізійної служби .

В результаті перевірки, до незаконних (нецільових) витрат відносять суми, виплачені (перераховані, використані) з порушенням чинного законодавства. Незаконне (нецільове) витрачання коштів повинно бути підтверджене і касовими, і фактичними видатками. При перевірці правильності нарахування коштів державного фінансування та його цільового використання доцільно складати відповідні відомості (табл.1).

Таблиця 1

Відомість перевірки цільового використання коштів державного фінансування тваринництва на сільськогосподарському підприємстві

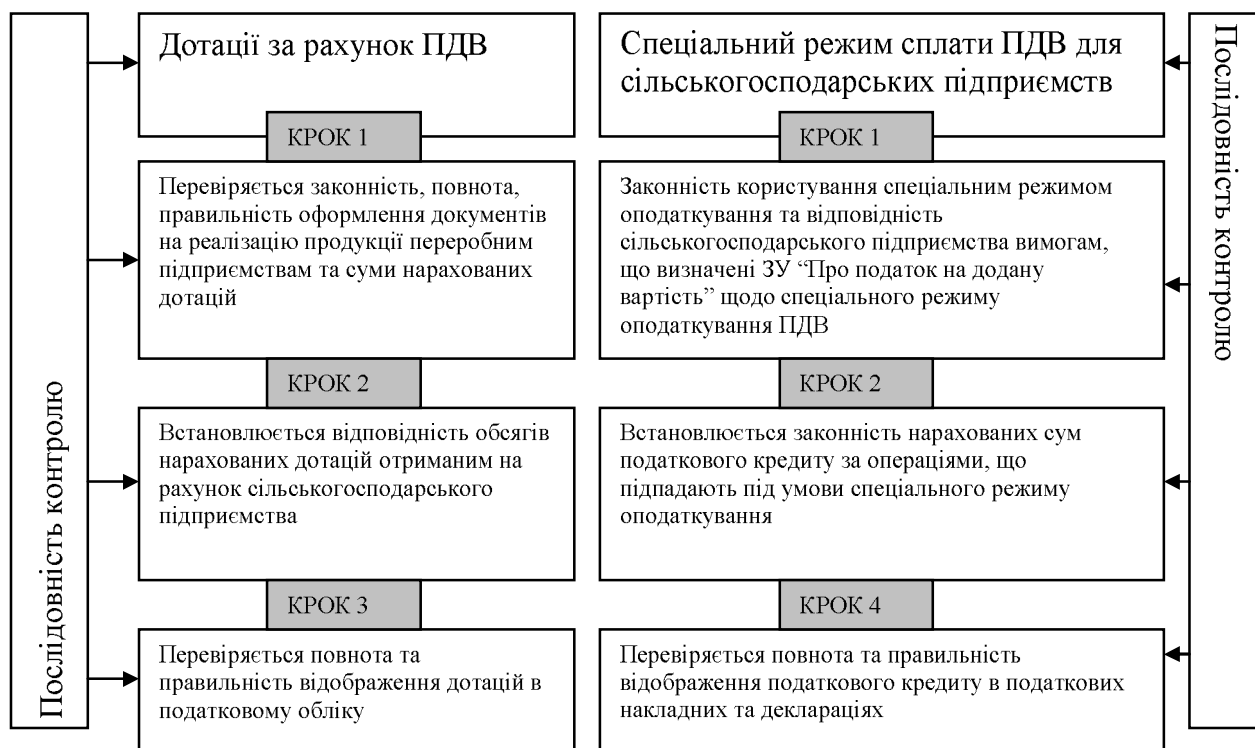
№ п/п	Назва програми	Отримано фінансування, грн.	Використано за цільовим призначенням, грн.	Використано не за цільовим призначенням, грн.	Причини
1	Доплати за реалізацію вовни	6300	6300	-	-
2	Доплати за наявні бджоло сім'ї	4300	4300	-	-
3	Доплати за вирощені та продані на забій і переробку молодняк ВРХ, свині, курчата-бройлери	5250	3750	1500	Погашено податкову заборгованість
Всього		15850	14350	1500	

Джерело: узагальнено автором.

Особливого значення набуває перевірка даних аналітичного обліку, який повинен вестися у розрізі кожної програми державного фінансування сільськогосподарських товаровиробників. Результати ревізії операцій з коштами державного фінансування оформляють актом про виявлені порушення, зловживання щодо дотацій, субсидій та капітальних трансфертів, отриманих з бюджету, який підписують керівник ревізійної групи, директор і головний бухгалтер перевіреного сільськогосподарського підприємства.

До загального акту ревізії прикладають проміжні акти, різного роду відомості, переліки документів, їх копії, розрахунки та інші матеріали, які характеризують ті чи інші недоліки і правопорушення щодо обліку державного фінансування. Останній етап – реалізація результатів ревізії – є найбільш суттєвим з точки зору оцінки ефективності та результативності проведення перевірки. Саме на цьому етапі відбувається використання даних ревізії, їх застосування для здійснення наступних юридичних процедур, розробки методичних рекомендацій покращення обліку, тощо. Фактично, реалізація результатів показує, які цілі ставились при проведенні контролю: каральні, запобіжні, попереджувальні.

Видом фінансового контролю є податковий контроль, що проводиться органами Державної податкової служби. Сільськогосподарські підприємства мають право на отримання дотацій за рахунок ПДВ, зокрема за реалізацію переробним підприємствам продукції власного виробництва (молока та худоби), а також за рахунок спеціального режиму оподаткування ПДВ. Контроль операцій з дотаціями за рахунок ПДВ передбачає перевірку за двома напрямками нарахування і отримання дотацій (рис. 2).

Рис. 2. Узагальнена методика проведення фінансового податкового контролю операцій з державним фінансуванням за рахунок ПДВ (узагальнено автором)

Перевірці підлягають приймальні квитанції, на підставі яких господарства нараховують належні до отримання від переробних підприємств дотації, а також інші документи, що підтверджують факт реалізації продукції власного виробництва переробним підприємствам (ветеринарні довідки, довідка селищної ради про належність худоби продавцю та інші). За необхідності, здійснюють зустрічну перевірку нарахування дотацій на переробному підприємстві та перерахування коштів товаровиробникові, що є об'єктом контролю. Нараховані до отримання суми дотацій за первинними документами порівнюють з сумами, що фактично надійшли на рахунки сільськогосподарського підприємства.

Перевірці підлягають первинні документи податкового (податкові накладні, розрахунки коригування) та бухгалтерського обліку (накладні, платіжні доручення), встановлюється повнота та достовірність їх оформлення. На наступному етапі перевіряють податкові декларації та правильність відображення у них узагальнених даних за первинними документами.

Висновки. Дослідженням стану організації контролю державного фінансування суб'єктів господарювання в аграрному секторі встановлено потребу в удосконаленні методичного інструментарію фінансового контролю, що здійснюється органами ДКРС. З цією метою визначені основні кроки методики проведення ревізії, які допоможуть у проведенні перевірки законності отримання та цільового використання державного фінансування. Для аналізу відхилень щодо цільового використання державного фінансування та виявлення причин такого відхилення запропоновано Відомість перевірки цільового використання коштів державного фінансування на сільськогосподарському підприємстві. Узагальнено методику проведення податкового контролю, що передбачає проведення перевірки за напрямками: законність, повнота та об'єктивність податкового та бухгалтерського обліку операцій з коштами дотацій за рахунок ПДВ, що нараховується сільськогосподарським товаровиробникам за продані худобу та молоко власного виробництва переробним підприємствам; законність, повнота та об'єктивність податкового обліку операцій з коштами, що отримані сільськогосподарським підприємством за рахунок спеціального режиму оподаткування.

Перспективою подальших досліджень є вивчення організації внутрішньогосподарського обліку державного фінансування сільськогосподарських підприємств.

Список використаної літератури:

1. Александров Вадим Трохимович, Ворона Олександр Іванович, Германчук Петро Кузьмович, Назарчук Олександр Іліч, Петрашко Петро Геннадійович. Планування, облік, звітність, контроль у бюджетних установах, державне замовлення та державні закупівлі: Інтегрований комплекс (навч. посіб. для керівників і фахівців бюджетних установ та підприємств, суб'єктів господарювання всіх форм власності, автоматизована інформ.-довід. та навч.-атестаційна системи компакт-диску та інтернет-портал). – К.: АВТ, 2004. – 528 с. + 1 CDR – 3 додатком CDR377. – Бібліогр.: с. 516-520. – ISBN 966-8298-03-9.
2. Басанцов І.В. Державний фінансовий контроль, його концептуальні аспекти / І.В. Басанцов // Формування ринкових відносин в Україні. – № 11. – 2005. – С. 24-31.
3. Бутинець Франц Францович, Бардаш Сергій Володимирович, Малюга Наталія Михайлівна, Петренко Наталія Іванівна. Контроль і ревізія: Підруч. для вищ. навч. закл., що навч. за освітньо-професійною програмою підгот. бакалавра з економіки зі спец. "Облік і аудит" / Житомирський інженерно-технологічний ін-т. – 2. вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП "Рута", 2000. – 509 с. – ISBN 966-7570-44-4.
4. Пономаренко Л. Сплата ПДВ за операціями, що здійснюються сільськогосподарськими підприємствами / Л. Пономаренко // Вісник податкової служби України. – № 12. – 2010. – С. 14-19.
5. Стефанюк І.Б. Фінансовий контроль виконання бюджетних програм / І.Б. Стефанюк // Фінанси України. – № 10. – 2004. – С. 141-150.